

auctoritate permutantium, quia nullus potest seipsum suo titulo privare, nisi consentiente praelato renunciationi ejus, nec etiam potest novum beneficium alicui conferri sine praelati collatione, ut est notum in jure, tit. de Renunc., et de Instit., et de Regul. Juris, in 1. Et ita omnis hujusmodi permutatio non solum de jure, sed etiam de facto impossibilis est, stante natura, et modo institutionis beneficiorum ecclesiasticorum. Si autem aliquod pactum secreta fiat, et postea executio procuratur, non declarato pacto, erit simonia contra jus positivum, ut declaratum est.

17. Si vero sit sermo de praebedis, ut annexis suis titulis, impossibile etiam est inter illas fieri permutationem auctoritate privata, quia non possunt a titulis separari auctoritate privatorum. Quod in hunc modum declaro, quia unus canonicus non habet jus ad fructus praebedae, nisi medio spirituali officio, ad quod tenetur ratione sui tituli; sed semper retinet eundem titulum; ergo ad idem officium tenetur; ergo ratione illius nunquam poterit consequi aliam praebedam, vel alios fructus nisi illos qui sunt annexi tali titulo, quia semper sunt illi annexi, et non alteri; ergo impossibilis est etiam de facto talis permutatio praebedarum. Accedit, quod etiam permutatio bonorum annexorum, propria auctoritate facta, est in jure prohibita, et ideo de illis etiam, ut talia sunt, privata facere pacta, esset simoniacum. Tertio vero modo posset intelligi duos canonicos commutare inter se fructus praesentes, vel futuros, praebedarum suarum; vel, si habeant certas possessiones suis praebedis annexas, posse illas commutare inter se, quoad usus tantum, vel usum fructum personalem et temporalem, qui ad eos pertinere potest. Et hoc sine dubio fieri potest licite, quia in eo contractu, non praebedam, sed fructus praebedae commutantur, qui etiam vendi possent, vel locari, quia ut sic mere temporales sunt. Tamen si hoc tantum voluissent Innocentius aut Cardinal., non oporteret distinguere de praebedis ejusdem vel diversae rationis, imo nec in eadem vel diversis ecclesiis, quia fructus sicut pro arbitrio dominorum possunt vendi, vel dispensari, ita et permutari, sive diverso, sive simili titulo comparentur, et sive in eadem ecclesia, sive in diversis. Haec autem non est limitatio neque exceptio a generali prohibitione, ut constat, et ideo nullam hic adhibere necesse est.

CAPUT XXXIII.

AN BENEFICIUM ECCLESIASTICUM POSSIT ABSQUE SIMONIA CUM PENSIONE PERMUTARI?

1. *Status questionis.* — Haec quaestio propriam difficultatem habet, et ideo in particulari eam tractamus. Supponimus autem non posse absque simonia fieri talem permutationem per solam voluntatem permutantium, sine auctoritate praelati competentis; hoc enim evidens est ex dictis in cap. 31 et 32. Difficultas ergo est, an saltem in manibus praelati possit fieri talis permutatio, et quis ille praelatus esse debeat? Et hoc modo tractarunt hanc quaestionem Canonistae, qui dubitant et de capacitate materiae, an, scilicet, illa duo sint permutabilia, cum pensio temporale quid sit, beneficium autem spirituale, et consequenter etiam de potestate praelatorum Ecclesiae ad talem permutationem faciendam, etiam de Summo Pontifice, quia videtur esse contra divinum jus, ut videre licet in Paulo Rom., tractat. de Pension., cap. 7, § *Venio*, etc.; Gigant., eodem tract., quaest. 33; Caccialup., eod. tract.; Feder. de Sen., tractat. de Permut. benef., quaest. 9; Bellar., eod. tract., quaest. 11, num. 4, qui referunt antiquiores. Sed breviter supponenda est distinctio de pensione mere temporali, et de spirituali, quam supra explicavi. Item distinguitur a praedictis canonistis, in eam quae instituitur et exigitur in titulum beneficii, vel est mere temporalis, nec agnoscunt aliquam mediam. Sed nos diximus supra illam pensionem, quae exigitur in titulum beneficii, praestimonium potius dicendam esse quam pensionem. Et illam, quae retinet esse pensionem (ut sic dicam), si clericalis sit, esse nunc spirituales; si vero sit laica, esse temporalem; ita ergo nunc loquimur.

2. *Pensio in titulum beneficii erecta potest cum beneficio permutari, etiam in manibus Episcopi.* — Dico ergo primo: si pensio in titulum beneficii erecta sit, permutari potest cum beneficio, etiam in manibus Episcopi, et juxta jus commune. Ita tenet Joan. Andr., cap. unic. de Res. perm., in 6; et ibi Collectan., quem refert Bellarm. Idem tenet Feder. Senens., in tract. de Benef. permut., q. 14. Et sumitur ex Cardinal., in Clement. unic. de Praebend., q. 12. Et ratio est clara, quia talis pensio revera est beneficium, sicut de praestimoniis supra diximus. Contra hoc vero sentire videtur Bellarm. supra, citans Guiliel.; sed

CAP. XXXIII. UTRUM BENEFICIUM ECCLESIASTICUM POSSIT, ETC.

loquitur, quando pensio non est instituta vere in beneficium, sed loco beneficii data, de qua mox dicemus. Clarius contradicit Paul. Roman. supra, dicens jure communi non posse fieri talem permutationem, referens Zabarel. et Immol., qui aperte loquuntur de pensione, quae non data est in verum titulum beneficii. Nec video probabilem rationem pro illa sententia, ut contraria assertioni positae, et magis patebit ex dicendis.

3. *Pro spirituali pensione permutari potest beneficium auctoritate Papae, non vero alterius.*

— *Objectio.* — Dico secundo: pro spirituali pensione permutari potest beneficium auctoritate Papae, non vero inferiorum praelatorum. De hac conclusione pauca dicunt auctores, quia vix faciunt mentionem talis pensionis, sed omnem pensionem, quae non datur in titulum beneficii, tanquam temporalem judicant. Supposita tamen veritate talis pensionis, ejusque spiritualitate supra explicata, videtur clara prior pars assertionis, licet posterior videri posset dubia. Utraque vero simul ostenditur primo, in pensione posita super idem beneficium: ut si Petrus habeat beneficium, de quo solvit pensionem Joanni, posset fieri permutatio, ut Joannes accipiat beneficium, et pensionem Petro solvat. Quia in illa permutatione intercedit resignatio beneficii in favorem tertii, et ex hac parte non potest approbari ab Episcopo; deinde intercedit translatio pensionis in alium, quam non potest Episcopus concedere. Ergo ex utroque capite excedit potestatem Episcopi, non vero Papae, qui utrumque potest concedere, ut constat, et in superioribus dictum est. Dices: ponamus Papam dedisse pensionem Petro super beneficium Pauli, cum potestate transferendi in quemcumque voluerit; ergo tunc poterunt inter se dicto modo commutare in manibus Episcopi, quia, licet Paulus resignet beneficium in favorem Petri, non renunciat simpliciter, sed causa permutationis: haec autem resignatio causa permutationis acceptari potest ab Episcopo ex jure communi, ut patet ex c. *Quaesitum*, cap. unic., Clem. unic., de Res. perm. Respondeo, probabile fortasse hoc esse, praesertim si consuetudo ita habeat; mihi tamen videtur non posse fieri de rigore juris, quia illa non est propria permutatio beneficiorum, quae sola conceditur Episcopo, ut constat ex d. c. *Querenti*, et statim iterum dicam. Addo etiam, facultatem transferendi pensionem intelligi puram et sine pacto, et ideo non extendi ad translationem faciendam ex pacto

recipiendi aliquid, etiam spirituale. Quia etiam hoc pactum est jure communi prohibitum, et approbatio illius non est commissa Episcopo in jure. Unde facile constat assertionem procedere de quacumque pensione spirituali super quodcumque beneficium imposita, quia quando illa pro beneficio permutatur, commutatur spirituale pro spirituali; ergo non est prohibita jure divino talis commutatio: ergo si fiat auctoritate Papae, nulla est simonia. Et idem erit, si Papa det licentiam, quia jam tunc fit auctoritate illius, nec dare illam licentiam est per se malum, quia semper conceditur cum ordine ad approbationem alicujus praelati, vel clerici, cui Papa committat vires suas.

4. *An Episcopus possit hanc permutationem facere?—Negativa pars eligitur.*—De secunda vero parte assertionis est nonnulla controversia, an Episcopus possit hanc permutationem jure ordinario facere et probare. Aliqui enim affirmant, quia pensio spiritualis, licet in rigore beneficium non sit, venit tamen nomine beneficii, late loquendo, et in ordine ad favores, argum. c. *Postulasti*, ubi is, qui habet ab ecclesia congruentem sustentationem ex titulo spirituali, scilicet vicariae perpetuae, censetur habere beneficium ecclesiasticum; ergo idem dici potest de pensione; ergo sub potestate, quam habet Episcopus ad approbandam permutationem, comprehendi potest haec permutatio beneficii cum pensione. Sed nihilominus probabiliorem existimo partem propositam, quam intendit Bellarminus supra, et eandem tenet Paul. Rom. supra, referens multos. Affert autem multas rationes, quarum aliquae procedunt de pensione mere temporali; aliae tales sunt, ut etiam pensiones datas in titulum beneficii comprehendere videantur; aliae videntur eo tendere, ut etiam Pontifici haec potestas negetur, contra priorem partem nostrae assertionis; ac denique nonnullae ex illis rationibus magis ad nomen permutationis, quam ad rem pertinere videntur, ut in sequentibus attingam. Ratio ergo unica hujus partis est, quia, licet pensio haec spiritualis sit, non tamen est beneficium, nec est perpetua, nec natura sua transfertur in alium, nec per canonicam institutionem confertur; inferioribus autem praelatis tantum concessum est, ut permutationes beneficiorum facere, et tractatus, seu conventiones permutare volentim approbare valeant, eisque auctoritatem dare; ergo non possumus jura extendere ad permutationem beneficii cum pensione.

5. *Objectiones contra priorem partem conclusionis.* — Sed contra priorem partem objici potest ex Romano, supra, quia Papa non potest mutare naturam pensionis, et permutationis; sed natura pensionis est, ut, eo ipso quod pensionarius illi renunciat, extingatur et nihil sit; ad permutandum autem necesse est renunciare pensioni, quæ eo ipso nihil est; ergo non potest cum illa perferri permutatio; nam permutatio debet esse cum re aliqua, non cum nihilo. Et licet Papa possit renunciare beneficii, aliam pensionem conferre, non vero illammet numero, quæ antea erat, et ita non fit permutatio. Confirmat hanc rationem ex aliis multis conditionibus permutationis, quæ non possunt in pensionem convenire, ut quod sit inter res ejusdem speciei, et in præsentia quod fiat per reciprocam renunciationem et collationem, et similia; ergo ex natura talium rerum repugnat esse inter eas veram permutationem, et ideo mirum non est quod etiam per Papam fieri non possit.

6. *Solvuntur objectiones.* — Sed hæc apud me parum urgent; facile enim possunt expediri, quatenus ad rem spectant, et de nominibus non est contendendum. Possunt ergo duo volentes sic permutare, ita convenire, et consentire inter se, ut, si Papa velit facere ut beneficium unius transferatur in alterum, et pensio hujus in illum, ipsi consentiant, et hoc modo renunciabunt juribus suis, et non aliter. In hoc enim nulla est simonia, cum totum referatur ad consensum Pontificis, et totum versetur in materia spirituali. Certum item est posse Pontificem illas renunciationes illo modo admittere, et effectum præstare, quod ille auctor non videtur negare; et videtur ex se evidens, quia utraque pars per se spectata subiacet potestati Pontificis, et in conjunctione earum nihil est contra jus divinum, cum tota materia spiritualis sit ex utraque parte. Jam ergo disputatio est de nomine, negando ibi fieri permutationem. Adde vero nihil ibi necessario immutari de proprietate permutationis. Quia falsum est pensionem extinguere per illam renunciationem, quia non est absoluta, sed cum tali conditione, quod in alterum transferatur, et ita si conditio impletur, non extinguitur; et si non impletur, permanet sicut antea. Falsum item est pensionem, translata in aliam personam, non esse eandem numero, quia pensio (ut sic dicam) non accipit suam individuationem a persona cui solvenda est, sed a beneficio, cui inhæret ex vi talis impositionis, et quasi divisionis prius

factæ in tali præbenda. Et licet prior imposita fuerit pro vita talis pensionarii, et postea prolongetur, vel in aliam vitam transferatur, non est alia pensio, sed eadem. Denique vera permutatio etiam potest subsistere inter res specie diversas, ut tradit Decius, in leg. 2, § *Si certum petatur*, et late Pinel., codic. de Rescin. vendi., in Rub., p. 2, c. 1, n. 9. Et in præsentia, ut talis permutatio vera et licita sit, sine dubio sufficit ut utraque res spiritualis sit, et vicissim conferatur auctoritate superioris habentis potestatem, sive detur per institutionem, seu collationem canonicam, sive alio modo; et sive sit perpetua, sive temporalis, dummodo in alterum transferri possit, saltem ex concessione prælati approbantis permutationem.

7. *Objectio contra alteram partem assertionis.* — *Satisfit.* — Contra alteram partem etiam objicitur, quia permutatio beneficiorum favorabilis censetur, ut tradit Federic. de Sen., dicto tractatu, quæstione decima octava, cum Glos., in capitulo unico, de Rerum permutatione, in 6, Glos. 2 et sequentibus, usque ad 6. Ergo debemus verba juris, quæ ad illam pertinent, ample interpretari; facultas igitur, quæ conceditur Episcopo approbandi permutationem beneficiorum, ample est intelligenda; ergo comprehendet etiam pensionem spirituales, quæ largo modo sub beneficio comprehenditur. Respondeo imprimis (quidquid sit de antecedenti) negando consequentiam: tum quia ampla significatio ad summum extendi debet intra proprietatem verborum: beneficium autem in propria significatione sua non comprehendit talem pensionem, quia nec definitio, nec proprietates beneficii illi conveniunt, ut constat; tum etiam quia si quis consideret verba e. *Quærenti* (in quo textu maxime conceditur hæc potestas Episcopis), facile intelligit sermonem esse de propriis beneficiis, quæ ad ecclesiarum utilitatem vel necessitatem instituta sunt; pensiones autem hujusmodi non sunt. Et similiter in dicto capitulo unico, sermo est de beneficiis, quæ per propriam collationem Episcoporum dari possunt. Et confirmatur, quia alias posset etiam Episcopus approbare permutationes pensionum inter se, si pensio in his juribus veniret nomine beneficii: consequens autem communiter non admittitur, quia cum pensionum collatio seu consignatio ad Episcopum non pertineat, neque illarum commutatio ad illum pertinet: sed solus Papa, qui potest illas præstare, et licentiam ad

illas transferendas tribuere, potest etiam commutationes approbare. Et quamvis det licentiam simpliciter transferendi pensiones, non censetur dare licentiam commutandi, quia hoc est contra jus commune; et ideo si commutatio fiat, cum illius approbatione facienda est.

8. *Materia permutationum odiosa, potius quam favorabilis videtur.* — Deinde addo, propter antecedens assumptum, materiam permutationum beneficiorum non videri mihi simpliciter favorabilem, sed potius odiosam, et ideo extendendam non esse. Neque Glossa citata oppositum dicit; non loquitur enim de permutatione simpliciter, et per se spectata, sed respectu expectatarum, et sic dicit esse favorabilem respectu expectativæ, quod per se pertinebat ad textum illum, qui peculiariter conditus fuit ut effectus permutationum propter expectativas non impediretur, majorem favorem præbens permutationibus, quam expectativis. Et merito, tum quia permutantes habent proprium quoddam, et quasi intrinsecum jus, expectantes vero valde extrinsecum et diminutum; tum etiam quia expectativæ sunt simpliciter odiosæ, et ideo per Concilium Tridentinum, sess. 24, cap. 19, de Refor., sublata sunt; permutationes vero tolerantur, et non habent tot incommoda, et interdum possunt esse ecclesiis utiles. Simpliciter vero et ex suo genere (ut sic dicam) non sunt favorabiles, unde non sunt valde antiquæ, et ita continent relaxationem quamdam antiqui rigoris, et quasi dispensationem communis juris de vitandis pactionibus in spiritualibus; et ideo non est facile admittenda tanta ampliatio jurium, quæ de illis loquantur; sed satis est quod ad omnia illa, quæ in proprietate, et rigore verborum continentur, extendantur.

9. *Permutare pensionem temporalem cum beneficio est simonia contra jus divinum, nec a summo Pontifice fieri potest.* — *Ratio fundamentalis.* — Dico tertio: pensio mere temporalis non potest cum beneficio permutari absque simonia contra divinum jus, unde nec a Summo pontifice fieri potest per modum permutationis, licet alio modo possit Pontifex eundem effectum efficere. Prima pars communis est omnium Doctorum, quos retuli, et aliorum plurium, quos ipsi allegant. Præsertim Immol., in Clement. 1, § *Eadem*, de Supplen. neglig. prælat.; et ibi Zabar., q. 8. Ratio vero unica est, quia in tali permutatione venditur beneficium pro re

temporali; sed hoc est contra jus divinum, ut supra vidimus; ergo. Major patet, quia talis pensio, ut supponitur, mere temporalis est, unde quantum est ex se, est pretio æstimabilis, et vendibilis; ergo habet propriam rationem pretii, si pro beneficio permutetur. Aliæ rationes adduntur, videlicet, quod pensio est tantum ad vitam pensionarii, unde si pro beneficio permutaretur, posset contingere, eum, qui beneficium dat, et pensionem accipit, privari omnibus redditibus, si alter prius moreretur. Sed hæc ratio non cogit; tum quia Papa potest facere ut pensio transferatur ad vitam permutantis; tum etiam quia inde non colligitur simonia, sed quædam inæqualitas pertinens ad summum ad injustitiam, quæ tolleretur, si permutans, sciens et volens, se exponeret tali periculo. Et similes sunt aliæ rationes, quas propterea omitto, quia proposita sufficit. Eadem probat secundam partem, quia non potest Papa contra jus divinum agere, nec in eo dispensare. Et hanc partem latissime prosequitur Romanus supra; sed, ut dixi, aliæ viæ, quibus illam probare conatur, mihi non satisfaciunt, et nimium probarent, si essent efficaces.

10. *Quomodo possit Pontifex eundem effectum præstare.* — Ultima pars explicanda et probanda est, eodem modo quo supra diximus et declaravimus, quomodo possit Pontifex facere, ut relinquens beneficium aliquam pecuniam accipiat, non dando unum pro alio, sed relinquendo beneficium in manibus Pontificis, petendo ab illo, ut sua potestate, et pro suo munere ac pastorali cura, ipsi provideat de aliquo sustentationis subsidio. Hoc ergo modo fieri potest in præsentia tanto facilius, quanto redditus pensionum ex bonis ecclesiasticis solvuntur, quorum habet Pontifex supremam dispensationem. Potest ergo et uni dare beneficium alterius, et pensionem quam alter habebat, etiamsi temporalis sit, transferre in alterum, non tanquam pretium beneficii, sed tanquam alimentum, quod ipse confert sua potestate. Et ita etiam intelligitur ibi non intervenire propriam permutationem inter partes, quia non possunt revera dare unam rem pro alia, sed tantum se constituere in manu Pontificis, declarando desiderium suum, et necessitatem. Quare tunc non videtur renuntiatio facienda sub illa clausula: *Non aliter, nec alio modo*, sed simpliciter totum negotium constituendo in providentia Pontificis; alioquin non video quomodo possit talis permutatio a labe simoniæ purgari; quia necessario

includeret pactum commutandi spirituale pro temporali. Posset autem dici, quod per intentionem posset simonia separari: quia non intendendo per temporale emere spirituale, vel e contrario, sed tantum me indemnem servare, et necessitati meae providere, intuendo ad temporalia tantum, quae in utraque parteveniuntur, et illa inter se commutando ex consensu Pontificis, et nullo modo dando temporale pro spirituali, licet illud quasi concomitanter comparetur. Et fortasse potest hoc probabiliter defendi, ut supra etiam tactum est. Tamen priorem modum iudico securiorem et servandum, et ita in eo nulla est difficultas. Quia Papa potest ex officio suo nolle dare beneficium uni, nisi renunciet pensioni, non quia det pro pensione, sed quia non vult illum habere tot redditus ex bonis Ecclesiae, quod iustissime facere potest; quod si ille relinquat pensionem, etiam potest Papa illam conferre alteri, ut habeat unde vivat. Et tunc haberet locum ratio supra facta, quod illa non sit permutatio, quia prior pensio extinguitur, et altera de novo creatur auctoritate Pontificis. Et ita permutantes inter se nihil sibi invicem donant. Et consequenter omnis ratio, et fundamentum simoniae tollitur.

11. *An commenda cum beneficio permutari possit.* — Et juxta haec, similis quaestio de commenda definienda est, an possit pro beneficio commutari, quam tractat Victor., dicta Relect., num. 46, et defendit non posse. Et idem dicit de officio temporali, ut notariatu, etc. Reprehenditque sententiam Adriani, qui in d. Quodlib. 9, ad 5, dixit auctoritate Pontificis fieri posse, quia Pontifex potest separare fructus praebendae a jure spirituali, et ita concedere commutationem inter illos et commendam. Contra quod objicit Victor., quia est falsa fictio, nam revera ille, cui datur praebenda, non percipit fructus, nisi in vi spiritualis juris, cujus signum est, quia si non recitet, non faciet fructus suos, et graviter peccaret ratione beneficii, etiamsi ordinem sacrum non habeat. Quae ratio, iudicio meo, bene probat non posse fieri propriam commutationem, etiam a Papa, unius rei pro alia; non vero probat quominus Papa, ut superior praelatus et dispensator, conferre possit beneficium cum onere dandi alteri sustentationem, vel aliquid loco ejus, quod potest esse vel commenda, vel aliquod officium ecclesiasticum. Nec etiam probat non posse Papam in se suscipere renunciationem et provisionem illarum rerum, et postea illas distribuere, prout sibi videbitur expedire; in hoc

enim nulla emptio aut venditio inter partes intervenit.

CAPUT XXXIV.

UTRUM PERMUTATIO INAEQUALIUM BENEFICIORUM FIERI POSSIT, FACTA TEMPORALI RECOMPENSATIONE ABSQUE SIMONIA? ET CONCLUDUNTUR CONDITIONES NECESSARIAE AD PURAM PERMUTATIONEM.

1. *Omnia beneficia, quae proprie talia sunt, possunt inter se permutari.* — Suppono omnia illa beneficia, quae proprie talia sunt, posse inter se simpliciter permutari in manibus superioris sine simonia, sive simplex pro curato, sive curatum pro dignitate, vel canonicatu, sive tenue pro pingui, sive e contrario, et sive unum pro uno, sive pro multis permutetur. Jura enim in hoc nihil distinguunt, et ideo nos distinguere debemus, cum nulla cogatur ratio, neque ex natura rei unum sit magis intrinsece malum, aut magis nocivum Ecclesiae, quam aliud. Et ita in hoc conveniunt Doctores allegati cap. praeced., Panor., Deci., et alii in cap. *Cum venerabilis*, de Exception.; Zabar., cum Paulo, in d. Clement. unic., quaest. 2, numer. 10. Idem Rebuff., in Pract., titul. de Permut., numer. 40 et 49; Feder. Senen., in tractat. de Benef. permutat., quaest. 12, numer. 2, qui recte advertit, hanc regulam intelligi, quantum est ex vi permutationis; nam, si aliunde requiratur dispensatio ad plura beneficia obtinenda, licet qui ea tenet, sit dispensatus, non poterit permutando utrumque dare alteri non dispensato, quia non potest dispensationem in alium transferre; sed necessarium erit ut supponatur in alio dispensatio, quod per se satis clarum est, ut latius prosequitur Aegid. de Bellam., in tract. de Perm. Benef., 3 part., quaest. 10, an. 7.

2. *Quatuor modis beneficia sunt inaequalia.* — Ex hac ergo regula, colligitur beneficia, inter quae fit permutatio, interdum esse posse aequalia in omnibus, scilicet, tam in dignitate et titulo spirituali, quam in munere, et in praebenda, et redditibus; interdum vero esse inaequalia, quod potest accidere variis modis. Primo, ut unum superet aliud in omnibus, scilicet, in spiritualibus et temporalibus. Secundo, ut se habeant sicut excedens et excessum, quia, scilicet, unum in spirituali, aliud in temporali superat. Tertio, quod sint inaequalia in spiritualibus, et aequalia in temporalibus. Quarto, e contrario, ut in spiritualibus aequalia

sint, sed in temporalibus aliud sit dignius. Quando ergo beneficia sunt omni ex parte aequalia, nulla est difficultas, quia tunc, per se loquendo, simpliciter et sine ulla adjunctione ex alterutra parte commutari debent, nam id ratio aequitatis postulat, praeter religionis ac simoniae rationem, de qua statim dicetur; et ita videtur in ipso facto usu servari. Quaedam vero difficultas, quae hic excitari posset, inferius expediatur commodius.

3. *An liceat inaequalitatem beneficii temporali dono compensare.* — At vero quando beneficia sunt inaequalia, nonnulla dubia oriuntur. Unum est, an liceat inaequalitatem compensare, data pecunia, vel aliquo dono temporali aequivalente? Aliud est, an saltem hoc liceat imponendo pensionem super alterum ex beneficiis? Circa primum, unum est certum, videlicet, quando excessus est in re spirituali, non licere illum supplere, dando pecuniam, vel aliquid aequivalens temporale. Ratio est clara, quia tunc venderetur spirituale pro temporali, saltem ex parte. Unde talis simonia jam non esset contra jus positivum, sed divinum, juxta superius dicta de beneficiis, quatenus sunt materia simoniae. Et ita hoc est indubitatum apud omnes, quos statim referam. Unde bene intuitu Sylvester, in verb. *Permutatio*, 2, quaest. 6, cum Archidiacono, etiam cum auctoritate praelati id non posse fieri, quia, cum sit contra jus divinum, parum prodesse potest praelati auctoritas. Hinc vero colligunt aliqui, quoties beneficium dignius et tenuius pro pinguiori et minus digno commutatur, simoniam committi, quia excessus dignitatis cum excessu fructuum compensatur. Sed hoc ad praesumptionem tantum pertinere potest, non necessario ad veritatem. Nam si recta intentione fiat, poterunt talia beneficia simpliciter unum pro alio commutari, sine respectu ad pretium temporale pro re spirituali; et ita nec in foro exteriori praesumetur simonia, si nude et pure fiat permutatio in manibus praelati, quia ibi per se non est malum aliquod, et ideo potius praesumitur bene factum, quod non probatur malum. Imo etiam in foro interiori, licet quis sumat occasionem permutationis ex temporali commodo, et ab illo ita moveatur ad volendum permutare, ut sine illo non esse permutaturus, non ideo est coram Deo simoniacus, quia nihilominus non intendit emere rem spiritualem; haec enim duo non repugnant, ut in quarta divisione latius dicemus.

4. *Quando beneficia sunt inaequalia in fructibus, an liceat per pecuniam inaequalitatem*

resarcire? — *Pars affirmativa.* — Punctum ergo difficultatis solum est, quando beneficia sunt inaequalia in fructibus temporalibus, an liceat per numeratam pecuniam illam inaequalitatem reficere, nullo modo intendendo dare pretium pro spirituali titulo, sive dignior sit, sive non sit. In quo puncto fuit multorum opinio, hoc non esse intrinsece malum, neque prohibitum, si interveniente auctoritate praelati fiat, et ideo tunc non esse simoniam. Ita tenet Cajetanus, dict. quaest. 100, art. 4. Panormitanus pro eadem sententia refertur in cap. *Ad quaestiones*, de Rerum permutat., num. 3, quem sequitur Sylvester, verb. *Permutatio*, 2, quaest. 6; Angel., eodem, n. 6; Tabien., Beneficium, 2, n. 15. Ratio eorum solum est, quod, licet ibi sint conjuncta spirituale et temporale, intentione distingui possunt, et cum proportione spirituale pro spirituali, et temporale pro temporali permutari, licet uno actu, et contractu utrumque simul fiat; ergo similiter potest per intentionem rectam fieri, ut pecunia detur pro temporali, et non pro spirituali. Confirmatur primo ex d. cap. *Ad quaestiones*, ubi Pontifex dicit, posse ecclesiam pro ecclesia permutari, et possessiones unius ecclesiae pro possessionibus alterius, addita pecunia, pro supplenda inaequalitate possessionum, dummodo contractus non misceantur. Secundo confirmari potest ex dicto cap. *Quaesitum*, eodem, ubi prius dicitur permutationes beneficiorum, praesertim pactione interveniente, jure esse prohibitas; postea vero dicitur auctoritate Episcopi posse fieri; ergo licet pactione intercedat dandi pecuniam ad supplendum temporale, non erit prohibita, si auctoritate superioris fiat.

5. *Pars negativa.* — Alia vero sententia simpliciter negat hoc esse licitum. Hanc tenet Adrian., Quodlib. 9, art. ult., ad 5, ubi de Angelo dicit, et graviter errasse, et Panormitano falsum imposuisse. Et in hoc secundo videtur melius intellexisse Panormitanum. Nam verba ejus sunt: *Nota quod ecclesia pinguior non potest permutari cum ecclesia tenui, interveniente pecunia simpliciter ex ea parte, quia videretur pecunia data pro redditibus spiritualibus, vel pro re spirituali obtinenda.* Ubi ponderanda est ultima causalis propositio, in qua duo distinguit Panormitanus, scilicet, redditus spirituales, et rem spiritualementem; ubi non potest redditus spirituales vocare, nisi redditus beneficiales (ut sic dicam), qui spirituales vocantur, quia titulo spirituali comparantur, et illi distinguuntur ab ipso titulo, tanquam a